

Πυκνές γραμμικές καλλιέργειες ελιάς

του ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΩΣΤΕΛΕΝΟΥ*

Ο ελαιόκαρπος από τα αρχαία χρόνια μέχρι και σήμερα συγκομίζεται περισσότερο ή λιγότερο με τα χέρια. Η εργασία αυτή ήταν και παραμένει επίπονη και απαιτεί πολύ εργατικό δυναμικό για μεγάλα χρονικά διαστήματα, ανάλογα την ποικιλία, το εδαφικό ανάγλυφο, τις καιρικές συνθήκες και το φορτίο των δένδρων.

Για τους πιο πάνω λόγους, οι μεγάλες ελαιοπαραγωγές χώρες, κυρίως η Ισπανία και η Ιταλία, άρχισαν να δοκιμάζουν και στην συνέχεια να υιοθετούν όλο και περισσότερο διάφορες εναλλακτικές τεχνικές συγκομιδής, με περισσότερο διαδεδομένη την συγκομιδή με δονητές (δόννηση των ελαιοδένδρων). Η τεχνική αυτή σήμερα είναι πολύ διαδεδομένη και εφαρμόζεται στην Ισπανία, την Ιταλία και τις χώρες της Αμερικής και της Ωκεανίας.

Η συγκομιδή με δόννηση αύξησε τον ρυθμό συγκομιδής μέχρι και στα 25 δένδρα την ώρα, για συνεργεία των 4-6 ατόμων, αλλά και πάλι ο ρυθμός συγκομιδής παραμένει αρκετά χαμηλός και με αυξημένες απαιτήσεις σε εργατικό δυναμικό.

Γι' αυτό στην Ισπανία αρχικά και στην συνέχεια σε άλλες χώρες οι παραγωγοί στράφηκαν σε πιο γρήγορους τρόπους συγκομιδής, ακολουθώντας αυτή την φορά, πειραματικά, τεχνικές που από χρόνια εφαρμόζονται στην αμπελοαγωγή. Έτσι λοι-

πόν προέκυψαν οι πυκνές γραμμικές φυτεύσεις - καλλιέργειες της ελιάς όπου σχεδόν όλες οι εργασίες, από το κλάδεμα μέχρι και την συγκομιδή, γίνονται μηχανικά και με ελάχιστο προσωπικό.

Για την εγκατάσταση πυκνών γραμμικών ελαιώνων χρησιμοποιούνται σήμερα τόσο γνωστές ποικιλίες ελιάς όσο και νέες ποικιλίες που προέκυψαν από διασταυρώσεις ή κλωνικές επιλογές.

Στην Ισπανία φυτεύεται περισσότερο η ποικιλία Arbequina και ο κλώνος της Arbequina IRTA i-18 και λιγότερο οι ποικιλίες Arbosana και Korωνέικη. Στην Ιταλία αντίθετα φυτεύεται η νέα ποικιλία Fs-17 και λιγότερο οι ποικιλίες I-77 και Arbequina.

Οι ίδιες ακριβώς ποικιλίες χρησιμοποιούνται για την εγκατάσταση γραμμικών φυτειών και στην βόρεια Αφρική, τις ΗΠΑ, την νότια Αμερική και την Ωκεανία. Τα τελευταία 12 με 15 χρόνια (μέχρι και το 2005) οι πειραματικές πυκνές γραμμικές καλλιέργειες ελιάς καλύπτουν συνολικά έκταση 250.000 στρεμμάτων, ενώ οι ρυθμοί φύτευσης με την νέα αυτή μέθοδο είναι της τάξης των 35.000 στρεμμάτων περίπου τον χρόνο.

Πυκνές φυτείες ελιάς άρχισαν να εγκαθίστανται δοκιμαστικά τα τελευταία 3 - 5 χρόνια και στην Ελλάδα, σε διάφορα μικροκλίματα, με πρωτοβουλία φυτωρίων και ελαιοπαραγωγών. Δυστυχώς όμως, είναι ακόμα πολύ νωρίς για την εξαγωγή συμπερασμάτων, όπως άλλωστε συμβαίνει και σε όλες τις χώρες του κόσμου, όπου δοκιμάζονται οι πυκνές φυτεύσεις.

Επειδή όμως τα κόστη της εγκατάστασης - συντήρησης (πολλαπλασιαστικό υλικό, φύτευση, υποστυλώματα, ραντί-

σματα, αρδεύσεις, κ.τ.λ.) αλλά και των αποσβέσεων ενός νέου πυκνού ελαιώνα είναι πολύ υψηλότερα από εκείνα ενός συμβατικού, ενώ η διάρκεια ζωής του σαν πυκνή φυτεία χρονικά περιορισμένη (12 - 15 χρόνια), οι παραγωγοί θα πρέπει, αφού πρώτα ενημερωθούν σφαιρικά και μελετήσουν όλα τα δεδομένα (ποικιλίες, εδαφοκλιματικές συνθήκες, οικονομικότητα εκμεταλλεύσεων, κ.τ.λ.), να είναι πάντοτε προσεκτικοί στις αποφάσεις και τις επιλογές τους.

Διότι το μεγάλο, μέχρι στιγμής και αναπάντητο ερώτημα και ζητούμενο για τις πυκνές γραμμικές φυτεύσεις - καλλιέργειες της ελιάς είναι και παραμένει ένα :

Βγαίνουν οικονομικά κερδισμένοι οι αγρότες ελαιοκαλλιεργητές στο τέλος ενός πλήρους κύκλου καλλιέργειας, δηλαδή σε βάθος χρόνου μίας δεκαπενταετίας, από την εφαρμογή των πυκνών γραμμικών καλλιέργειών ελιάς ή εργάζονται προς όφελος των φυτωρίων - προμηθευτών δενδρυλλίων και των παραγωγών - εμπόρων γεωργικών εφοδίων

Στο σημείο αυτό οι παραγωγοί θα πρέπει να έχουν υπόψη τους ότι οι υπέρπυκνες γραμμικές καλλιέργειες ελιάς βρίσκονται σήμερα σε όλο τον κόσμο σε «πειραματικό στάδιο». Δεν είναι δηλαδή μία «ώριμη» μέθοδος, με σίγουρα επιβεβαιωμένα αποτελέσματα, όπως για παράδειγμα είναι οι πυκνές καλλιέργειες με αποστάσεις φύτευσης στα 6,0 μ X 6,0 μ.

Στην Ελλάδα λοιπόν, όπου η συγκομιδή του καρπού της ελιάς συνεχίζει να γίνεται περισσότερο ή λιγότερο με τα χέρια, χρῆσιμο θα ήταν πρώτα να εφαρμοστεί η ευρέως και παγκόσμια διαδεδομένη μέθοδος της συγκομιδής με δονητές και αργότερα ή παράλληλα με αυτήν να δοκιμαστεί οποιαδήποτε άλλη. Διότι μπορεί να διαφημίζονται σήμερα οι πυκνές γραμμικές φυτεύσεις ελιάς σαν «μονόδρομος» ή σαν την «μορφή καλλιέργειας της ελιάς του 21^{ου} αιώνα», αλλά σύμφωνα με Ιταλούς ερευνητές (Tombesi A. 2006) και έγκυρα Ιταλικά πειραματικά δεδομένα, η πλέον οικονομικά συμφέρουσα μέθοδος καλλιέργειας της ελιάς σήμερα δεν είναι εκείνη των υπέρπυκνων γραμμικών φυτεύσεων, αλλά εκείνη που συνδυάζει: τις πυκνές φυτεύσεις στα 6 μ X 6 μ και την συγκομιδή με δόννηση.

* Φυτώρια ελιάς

